

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการด้านสาธารณสุขในศูนย์บริการสาธารณสุขของการแพทย์
องค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี
Factors Influencing Public Health Management in Public Health Service
Centers of Nong-or Subdistrict Administrative Organization Ban Pong District
Ratchaburi Province

อรินทร์พร เทียมเมธา¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดา ศิลปาภิสันทน²

Arinporn Thiammetha¹ Assistant Professor Dr. Sakda Silapapisan²

¹นักศึกษาคณะรัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

²นักศึกษาคณะรัฐประศาสนศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารจัดการภาครัฐ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

อาจารย์ประจำคณะรัฐประศาสนศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารจัดการภาครัฐ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

*Corresponding author E-mail: Arinporn@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) 10 มกราคม 2567

วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised) 23 มกราคม 2567

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) 15 กุมภาพันธ์ 2567

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มประชากร คือ ประชาชนที่เป็นตัวแทนครัวเรือน จำนวน 4,292 ครัวเรือน ใช้สูตรคำนวณกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน่ จำนวน 366 คน ใช้การสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือสถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการศึกษา พบว่า 1. ปัจจัยกำหนดสุขภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ

อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี โดยรวมและรายด้านโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัจจัยด้านปัญหาสังคม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติ และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการด้านสาธารณสุขในศูนย์บริการสาธารณสุขของการแพทย์องค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี โดยรวมมีความสัมพันธ์กันระดับสูงในทางบวก โดย ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านปัญหาสังคม และปัจจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติ มีความสัมพันธ์ระดับสูง ส่วนปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง

คำสำคัญ : ปัจจัยกำหนดสุขภาพ การจัดการ
ด้านสาธารณสุข องค์การบริหารส่วนตำบลหนอง
อ้อ จังหวัดราชบุรี

Abstract

The objectives of this study were: 1. To study the level of public health management in the public health service center of Nong-or Subdistrict Administrative Organization Medical Service. Ban Pong District Ratchaburi Province. Ban Pong District Ratchaburi Province This study is a quantitative research. The population group is people who are representatives of 4,292 households using the formula to calculate the sample group of Taro Yamane, 366 people using random sampling. A specific selection method. Data were collected using a five-point estimation questionnaire with Cronbach's alpha coefficient of the whole questionnaire was 0.97. Statistics used in data analysis are descriptive statistics and Pearson correlation coefficient analysis.

The results of the study were as follows:
1) Health determinants of Nong-or Subdistrict Administrative Ban Pong District Ratchaburi Province overall and in each aspect at a high level When considering each side, it was found that social problem factors have the highest average followed by economic factors natural resource factor and environmental factors 2) Factors influencing public health management in public

health service centers of Nong-or Subdistrict Administrative Organization, Ban Pong District, Ratchaburi Province. Overall, there was a high positive correlation with economic factors. social problem factors and natural resource factors have a high relationship environmental factors moderate relationship The findings were the economic factors of the TAO. There is an action to distribute income. Allocation of livelihoods for people in the area and expanding the economy into rural areas and economic competition occurs. Make public health management in the public health service center of the medical organization Nong-or Subdistrict Administrative Organization Ban Pong District Ratchaburi Province will be good as well. Therefore

Keywords: determinants of health public health management Nong-or Subdistrict Administrative Organization Ratchaburi Province

บทนำ

กระทรวงสาธารณสุขได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2560-2579 ระยะเวลา 20 ปี (ด้านสาธารณสุข) ตามนโยบายของรัฐบาลที่จะนำประเทศไทยก้าวสู่ Thailand 4.0 และแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) เพื่อรองรับอนาคตที่มีความเป็นสังคมเมือง สังคม ผู้สูงอายุ การเชื่อมต่อการค้าการ

ลงทุน การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและความเหลื่อมล้ำของระบบสุขภาพ โดยกำหนดแผนยุทธศาสตร์เป็น 4 ระยะ ช่วงละ 5 ปี ระยะที่ 1 การมุ่งปฏิรูประบบสุขภาพ ระยะที่ 2 สร้างความเข้มแข็ง ระยะที่ 3 สู่อุตสาหกรรม และ ระยะที่ 4 ประเทศไทยจะต้องเป็น 1 ใน 3 ของเอเชียใน 20 ปีข้างหน้า กระทรวงสาธารณสุขยังได้ กำหนดยุทธศาสตร์ที่จะพัฒนาความเป็นเลิศ 4 ด้าน คือ 1. ส่งเสริมสุขภาพ และความ ป้องกันโรค เป็นเลิศ (Prevention & Promotion Excellence) 2 . บริการ เป็นเลิศ (Service Excellence) 3 . บุคลากรเป็นเลิศ (People Excellence) และ 4. บริหาร จัด การ เป็น เลิศ (Governance Excellence) เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย คือ ประชาชนสุขภาพดี เจ้าหน้าที่มีความสุข ระบบสุขภาพยั่งยืน ภายในปี พ.ศ.2579 (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข พฤษภาคม, 2559)

การพัฒนาตำบลจัดการสุขภาพจึงถือเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการปฏิรูประบบสุขภาพโดยเน้นการส่งเสริมให้มีการสร้างสุขภาพของบุคคล ครอบครัวและชุมชนภายใต้แนวคิด “ชุมชนท้องถิ่นเป็นเจ้าของสุขภาพชุมชน” เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์กลไกการดำเนินงานภาครัฐทุกระดับต้องปรับบทบาทจากผู้ให้บริการแบบตั้งรับหรือชี้เน้าด้านสุขภาพของประชาชน มาเป็นผู้ให้ข้อมูลและทำหน้าที่เชื่อมประสานภาคส่วนต่างๆ ของชุมชนเข้ามาดำเนินงานร่วมกัน ผลักดันให้เกิด

การสร้างเสริมสุขภาพให้มากขึ้นมีกาจัดการระบบเฝ้าระวังภัยพิบัติคุกคามด้านสุขภาพลดภาวะการฉีกป่วยควบคุมสิ่งแวดล้อมรอบตัวให้เกิดสมดุลแห่งสุขภาพชุมชนโดยประชาชน ชุมชน ภาคเครือข่าย ทั้งภาครัฐและท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งในการดำเนินงานพัฒนา และขับเคลื่อนพลังชุมชนร่วมกันอย่างต่อเนื่องเกิดเป็นระบบสุขภาพชุมชนที่ครอบคลุมถึงสุขภาพและ ความมั่นคงในชีวิตได้อย่างยั่งยืนเพื่อให้การพัฒนาตำบลจัดการสุขภาพมีรูปธรรมการดำเนินงานตลอดจนมีพัฒนาการจัดการสุขภาพรูปแบบใหม่ด้วยภูมิปัญญาและการรวมพลังของชุมชนในท้องถิ่น จึงต้องอาศัยการสร้างและสนับสนุนเครือข่ายกลไกตำบลจัดการสุขภาพที่สะท้อนการทำงานเชิงพัฒนาสังคมในรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Network) อันได้แก่ เครือข่ายที่เลี้ยงตั้งแต่ระดับ จังหวัด อำเภอ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) เครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและอาสาสมัครสาธารณสุขเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนตำบลจัดการสุขภาพที่เข้มแข็งที่เป็นเป้าหมายสูงสุดของการดำเนินงานโดยอาศัยแผนสุขภาพตำบล กองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลและอื่นๆ เป็นเครื่องมือในการสนับสนุนภาคีเครือข่ายในพื้นที่ พัฒนาโครงการริเริ่มสร้างสรรค์ใหม่ที่น่าไปสู่นวัตกรรมส่งเสริมป้องกัน และจัดการสุขภาพของประชาชนในชุมชนให้เกิดเป็นต้นแบบตำบลการมีสุขภาพที่ดีมีระบบเฝ้าระวังภัยพิบัติคุกคามด้านสุขภาพและที่สำคัญมีการพัฒนาต่อยอดนวัตกรรมสุขภาพภายในชุมชนเอง

และบุคคลภายนอกที่ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้
อย่างต่อเนื่องส่งผลให้ระบบสุขภาพชุมชนโดยเกิด
ประสิทธิภาพและมีความยั่งยืนตลอดไป

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ
อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี เป็นองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นที่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุดตั้งขึ้นเพื่อ
ดูแลทุกข์สุขและให้บริการประชาชนในหมู่บ้าน
และตำบลแทนรัฐหรือส่วนกลางที่ไม่สามารถดูแล
ประชาชนได้อย่างทั่วถึง แต่ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา
ได้เกิดโรคอุบัติใหม่ ทำให้มีประชาชนติดเชื้อ
โรคนี้เพิ่มมากขึ้น ดังนั้นการบริหารจัดการด้าน
สาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่มี
ประสิทธิภาพเท่าที่ควร โดยเกิดปัญหาจากการ
บริหารจัดการหลายด้าน เช่น ปัญหาด้านของ
เจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอต่อการให้บริการและปัญหา
การให้บริการประชาชนของพนักงานองค์การ
บริหารส่วนตำบลยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่อง
การให้บริการด้านสาธารณสุข เป็นต้น

ดังนั้น จากความเป็นมาและปัญหา
ดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ
การจัดการด้านสาธารณสุขในศูนย์บริการ
สาธารณสุขของการแพทย์องค์การบริหารส่วน
ตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี เพื่อ
นำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการด้าน
สาธารณสุขให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเป็น
ประโยชน์ต่อประชาชนในชุมชนองค์การบริหาร
ส่วนตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี
ให้มีสุขภาพที่แข็งแรง และปลอดภัยจากโรคต่างๆ
ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการจัดการด้าน
สาธารณสุขในศูนย์บริการสาธารณสุขของ
การแพทย์องค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ
อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย
มีอิทธิพลต่อการจัดการด้านสาธารณสุขใน
ศูนย์บริการสาธารณสุขของการแพทย์องค์การ
บริหารส่วนตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัด
ราชบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย
แบบสอบถามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการด้าน
สาธารณสุขในศูนย์บริการสาธารณสุขของ
การแพทย์องค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ
อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ลักษณะของ
แบบสอบถามจะแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสภาพข้อมูลทั่วไป
ของประชาชนที่เป็นตัวแทนครัวเรือนในเขต
องค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง
จังหวัดราชบุรี ได้แก่ 1. อายุ 2.สถานภาพ 3.
ระดับการศึกษา 4. อาชีพ 5. รายได้

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับ
ปัจจัยกำหนดสุขภาพขององค์การบริหารส่วน
ตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ทั้ง
4 ด้าน ดังนี้ 1) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม 2) ปัจจัย
ด้านทรัพยากรธรรมชาติ 3) ปัจจัยด้านปัญหา
สังคม และ 4) ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ มีลักษณะ

เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการด้านสาธารณสุขในศูนย์บริการสาธารณสุขของการแพทยองค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้ 1. การป้องกันโรค 2. การส่งเสริมสุขภาพอนามัย 3. การรักษาพยาบาล 4. การฟื้นฟูสภาพ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ ด้วยวิธีการ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ (percentage)
2. วิเคราะห์ระดับปัจจัยกำหนดสุขภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลความหมายของคะแนน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 103)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีปัจจัยกำหนดสุขภาพอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีปัจจัยกำหนดสุขภาพอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีปัจจัยกำหนดสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีปัจจัยกำหนดสุขภาพอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีปัจจัยกำหนดสุขภาพอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ระดับการจัดการด้านสาธารณสุขในศูนย์บริการสาธารณสุขของการแพทยองค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ใช้ค่าเฉลี่ย () และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลความหมายของคะแนน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 103)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีการจัดการด้านสาธารณสุขอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีการจัดการด้านสาธารณสุขอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีการจัดการด้านสาธารณสุขอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีการจัดการด้านสาธารณสุขอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีการจัดการด้านสาธารณสุขอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการด้านสาธารณสุขในศูนย์บริการสาธารณสุขของการแพทยองค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยกำหนดสุขภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี โดยวิธีการแจกแจงความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยกำหนดสุขภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี โดยรวมและรายด้าน

ปัจจัยกำหนดสุขภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม	3.55	.942	มาก	4
2. ปัจจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติ	3.60	1.03	มาก	3
3. ปัจจัยด้านปัญหาสังคม	3.76	.902	มาก	1
4. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ	3.75	.943	มาก	2
รวม	3.67	.874	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยกำหนดสุขภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$; S.D.=.874) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัจจัยด้านปัญหาสังคม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.76$; S.D.= .902) รองลงมาปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 3.75$; S.D.= .943) ปัจจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติ ($\bar{X} = 3.60$; S.D.= 1.03) และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.55$; S.D.= .942)

วิเคราะห์การจัดการด้านสาธารณสุขในศูนย์บริการสาธารณสุขของการแพทย์องค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี โดยวิธีการแจกแจงความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดการด้านสาธารณสุขในศูนย์บริการสาธารณสุขของการแพทย์องค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี โดยรวมและรายด้าน

การจัดการด้านสาธารณสุขในศูนย์บริการสาธารณสุขของการแพทย์องค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. การป้องกันโรค	3.77	.934	มาก	4
2. การส่งเสริมสุขภาพอนามัย	3.78	.920	มาก	3
3. การรักษาพยาบาล	4.19	.501	มาก	2
4. การฟื้นฟูสุขภาพ	4.25	.502	มาก	1
รวม	4.00	.574	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า การจัดการด้านสาธารณสุขในศูนย์บริการสาธารณสุขของการแพทย์องค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$; S.D.= .574) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การฟื้นฟูสุขภาพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.25$; S.D.= .502) รองลงมา คือ การรักษาพยาบาล ($\bar{X} = 4.19$;

S.D.= .501) และการส่งเสริมสุขภาพอนามัย ($\bar{X} = 3.78$; S.D.= .920) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การป้องกันโรค ($\bar{X} = 3.77$; S.D.= .934)

การทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการด้านสาธารณสุขในศูนย์บริการสาธารณสุขของการแพทย์องค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี พบว่า จากการหาค่าความสัมพันธ์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการด้านสาธารณสุขในศูนย์บริการสาธารณสุขของการแพทย์องค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระดับสูง คือ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ $r = .947^{**}$ รองลงมา ได้แก่ ปัจจัยด้านปัญหาสังคม $r = .870^{**}$ ปัจจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติ $r = .772^{**}$ และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม $r = .649^{**}$ ดังนั้น ปัจจัยกำหนดสุขภาพมีความสัมพันธ์ไปทางบวกต่อการจัดการด้านสาธารณสุขในศูนย์บริการสาธารณสุขของการแพทย์องค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการด้านสาธารณสุขในศูนย์บริการสาธารณสุขของการแพทย์องค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ผู้ศึกษาอภิปรายดังนี้

1. ปัจจัยกำหนดสุขภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าประชาชนที่เป็นตัวแทนครอบครัวได้ให้ความสนใจว่า อบต. มีเจ้าหน้าที่ให้บริการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน ไม่มีการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าในเขตอุทยาน หรือเกิดไฟป่าใกล้ๆเขตชุมชน ในชุมชนปราศจากมลพิษ คนในชุมชนสุขภาพร่างกายแข็งแรงปลอดโรคภัยไข้เจ็บ มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจ อบต.จัดสรรพื้นที่ให้ประชาชนได้ทำมาค้าขาย ทำให้เศรษฐกิจในชุมชนดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สามารถ ใจเตี้ย (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยกำหนดสุขภาพทางสังคม สุขภาพทางสังคมหรือสุขภาวะทางสังคมเป็นการอยู่ร่วมกันด้วยดีในครอบครัว ชุมชน ที่ทำงาน สังคมและโลก ซึ่งรวมถึงการมีบริการทางสังคมที่ดีและมีสันติภาพ แต่ด้วยความพร้อมทางวัตถุที่ดีกว่าวัตถุมากกว่าจิตใจหรือคุณค่าของความเป็นคนที่มีได้ทำให้คนในสังคมมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขกลับนำไปสู่การบั่นทอนสุขภาพทั้งทางกาย จิต สังคมและจิตวิญญาณอย่างมาก การทำมาหากินที่จำเป็นต้องดิ้นรนต่อสู้กับความฝืดเคืองทางเศรษฐกิจ ตลอดจนการแก่งแย่งกันในอาชีพการงานและรายได้ทำให้เกิดความเครียด ปัญหาสุรา ยาเสพติด อาชญากรรม การฆ่าตัวตาย การเอารััดเอาเปรี๊ยะ และสอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิมวุฒิ อุตโน จำลองโพธิ์บุญ และวิสาขา ภูจินดา (2560) ได้ศึกษาเรื่องประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสุขมูลฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศ

ไทย งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสุขมูลฐานของ อปท. ในประเทศไทย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหาร บุคลากร อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และผู้นำชุมชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) จำนวน 49 แห่ง กระจายทั้ง 4 ภาค ผลการศึกษาพบว่า ด้านปัจจัยนำเข้ามีประสิทธิภาพในระดับปานกลาง ด้านกระบวนการมีประสิทธิภาพในระดับดี และด้านผลการดำเนินงานมีประสิทธิภาพในระดับดี

2. การจัดการด้านสาธารณสุขในศูนย์บริการสาธารณสุขของการแพทย์องค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า อบต.มีการส่งเสริมสุขภาพแม่และเด็กปลอดภัยจากโรค สาธารณสุขชุมชนมีการสังเกตอาการและอาการแสดงของผู้ป่วยที่มารับบริการที่ศูนย์บริการสาธารณสุขของการแพทย์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรเทพ เกตุอุดม (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการบริการด้านสาธารณสุขของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอ่างศิลา จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัย พบว่า เกี่ยวกับการบริการด้านสาธารณสุข ด้านป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ กิจกรรมทั่วถึง และเพียงพอ ความต้องการบริการด้านสาธารณสุขของประชาชนในเขตเทศบาล เมืองอ่างศิลา พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอ่างศิลา มีความต้องการบริการสาธารณสุขใน เขตเทศบาลเมืองอ่างศิลา ในภาพรวมอยู่ในระดับต้องการ

มากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิมวุฒิ อุดโน จำลอง โพธิ์บุญ และวิสาชา ภูจินดา (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสุขมูลฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสุขมูลฐานของ อปท. ในประเทศไทย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหาร บุคลากร อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และผู้นำชุมชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) จำนวน 49 แห่ง กระจายทั้ง 4 ภาค ผลการศึกษาพบว่า ด้านปัจจัยนำเข้ามีประสิทธิภาพในระดับปานกลาง ด้านกระบวนการมีประสิทธิภาพในระดับดี และด้านผลการดำเนินงานมีประสิทธิภาพในระดับดี

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการด้านสาธารณสุขในศูนย์บริการสาธารณสุขของการแพทย์องค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี โดยเรียงลำดับจากความสัมพันธ์ระดับสูงถึงปานกลาง ได้แก่ 1. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ 2. ปัจจัยด้านปัญหาสังคม 3. ปัจจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติ 4. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง โดยรวม มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง จากการวิจัยแสดงให้เห็นว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการด้านสาธารณสุขในศูนย์บริการสาธารณสุขของการแพทย์องค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ในระดับสูง ดังนั้น ถ้าปัจจัยด้านเศรษฐกิจดี เช่น อบต. มีการ

ดำเนินการให้มีการกระจายรายได้ การจัดสรรที่ทำมาหากินให้กับประชาชนในพื้นที่ และมีการขยายเศรษฐกิจเข้าไปในพื้นที่เขตชนบทและแข่งขันในทางเศรษฐกิจเกิดขึ้น ทำให้การจัดการด้านสาธารณสุข สุขในศูนย์บริการสาธารณสุขของการแพทย์องค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรีก็จะดีตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิภาพร เอื้อวัฒน์โชติมา (2559) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยสังคมกำหนดสุขภาพและการสร้างเสริมสุขภาพของประชากร ปัจจัยทางสังคมที่กำหนดสุขภาพมาจากการค้นพบความแตกต่างของภาวะสุขภาพที่แตกต่างกันในผู้ที่อยู่ในสถานะทางสังคมที่แตกต่างกัน ได้มีการขยายวงกว้างในการศึกษาแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับสถานะทางสังคมที่กำหนดสุขภาพของประชาชน และพยายามหาแนวทางการดำเนินการจัดการปัญหาความไม่เป็นธรรมทางสุขภาพอันเกิดจากปัจจัยทางสังคมในหลายภูมิภาคทั่วโลก บทความนี้ได้ทำการทบทวนวรรณกรรมการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยทางสังคมที่กำหนดสุขภาพเกี่ยวกับแนวคิดที่เกี่ยวข้อง การใช้ปัจจัยทางสังคมที่กำหนดสุขภาพในงานสร้างเสริมสุขภาพและตัวอย่างแนวทางดำเนินการเพื่อจัดการความไม่เป็นธรรมทางด้านสุขภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ในการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการด้านสาธารณสุขในศูนย์บริการสาธารณสุข

ของการแพทย์องค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรีผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะในการวิจัยดังนี้

1.1 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ อบต. การจัดการปรับปรุงภูมิทัศน์และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมกิจกรรมทางกาย ดังนั้น อบต.ควรจัดสรรพื้นที่ปรับปรุงภูมิทัศน์สิ่งแวดล้อมในชุมชนให้ดูสะอาด ปลอดภัย ไร้มลพิษ เพื่อสุขภาพที่ดีของประชาชนในชุมชน

1.2 ปัจจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติ ในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ประชาชนในชุมชนไม่มีการออกกำลังกายใช้แหล่งน้ำธรรมชาติ ดังนั้น อบต.ควรดูแลและพัฒนาแหล่งน้ำในชุมชนให้สะอาด และเพียงพอต่อความต้องการของประชาชน เพราะแหล่งน้ำธรรมชาติเป็นสิ่งสำคัญต่อประชาชนในชุมชนเอาไว้ใช้ทำการเกษตร เป็นต้น

1.3 ปัจจัยด้านปัญหาสังคม ในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ประชาชนในชุมชนมีความสัมพันธ์ในสังคมเข้มแข็ง ดังนั้น อบต.หรือผู้นำชุมชนควรมีการส่งเสริมหรือกิจกรรมให้มีการพบปะพูดคุยกันในชุมชนเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันของประชาชนในชุมชนเพื่อให้ชุมชนเป็นชุมชนที่เข้มแข็งและปลอดภัย

1.4 ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ อบต. มีการจัดการระบบเมื่อเกิดปัญหาการชะลอตัวทางเศรษฐกิจของภาคเกษตร ดังนั้น อบต.ร่วมมือกับประชาชนในชุมชนส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนได้ทำมาค้าขาย

สนับสนุนการเกษตรของประชาชนในชุมชน เพื่อนำวัตถุดิบทางการเกษตรออกมาเผยแพร่สู่สาธารณะ เศรษฐกิจในชุมชนจะได้ดีขึ้น

1.5 การป้องกันโรค รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ อบต.มีการจัดการหรือกิจกรรมทางการแพทย์และสาธารณสุขที่ให้โดยตรงแก่ประชาชนในชุมชน ดังนั้น อบต.ควรดำเนินการจัดการส่งเสริมสนับสนุนส่งเสริมทีมแพทย์และสาธารณสุขไปดูแลสุขภาพของประชาชนในชุมชนให้ป้องกันโรคที่ติดต่อดี

1.6 การส่งเสริมสุขภาพอนามัย รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ อบต.ได้มีการจัดพื้นที่ให้กับประชาชนได้ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพอนามัยที่แข็งแรง ดังนั้น อบต.ควรจัดสรรพื้นที่ให้ปรับปรุงพื้นที่ให้เป็นที่ออกกำลังกายของประชาชนในชุมชนเพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้มีสุขภาพที่ดีโดยไม่ต้องพึ่งยา

1.7 การรักษาพยาบาล รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ อบต.จัดให้มีการจัดกิจกรรมการช่วยเหลือผู้ป่วย เพื่อให้อยู่ในสภาวะที่จะต่อสู้การรุกรานของโรคได้ ดังนั้น อบต.ร่วมกับศูนย์แพทย์สาธารณสุขชุมชนควรจัดกิจกรรมหมอบพบประชาชน ให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ วิธีการป้องกันรักษาเบื้องต้นต้องทำอย่างไรบ้าง เพื่อให้ประชาชนสามารถที่จะดูแลตนเองได้ในเบื้องต้นก่อนส่งโรงพยาบาล

1.8 การฟื้นฟูสภาพ รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีการจัดให้บริการทั้งผู้ป่วยในและผู้ป่วยนอก เน้นการประเมินและการรักษาผู้ที่มีความ

บกพร่อง ดังนั้น อบต.และเจ้าหน้าที่ศูนย์สาธารณสุขการแพทย์ตำบลเปิดให้บริการฟื้นฟูสภาพทั้งผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยในและผู้ที่มีความบกพร่องให้ผู้ป่วยสามารถกลับมาใช้ชีวิตและรักษาดูแลตัวเองได้อย่างมีประสิทธิภาพปลอดภัย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาการจัดการด้านสาธารณสุขในศูนย์บริการสาธารณสุขของการแพทย์องค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อนำผลการศึกษามาปรับแผนกลยุทธ์การพัฒนาความรู้ด้านสาธารณสุขตำบลและเพื่อประชาชนในชุมชนมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง เมื่อร่างกายแข็งแรงสามารถประกอบอาชีพได้เศรษฐกิจในชุมชนก็จะดีขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลในการบริหารงานด้านสาธารณสุขในศูนย์บริการสาธารณสุขของการแพทย์ระดับจังหวัด เพื่อนำผลการวิจัยมาพัฒนาสาธารณสุขระดับท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- เฉลิมวุฒิ อุตโน จำลอง โพธิ์บุญ และวิสาขา
ภูจินดา. (2560). ประสิทธิภาพการบริหาร
จัดการงานสาธารณสุขมูลฐานขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย.
วารสารร่มพญักษ์. 33(3), 9-30.
- นิภาพร เอื้อวันฉะโชติมา. (2559). ปัจจัยสังคม
กำหนดสุขภาพและการสร้างเสริมสุขภาพ
ของประชากร. *วารสารวิชาการสาธารณสุข*.
25, 147-56.
- สามารถ ใจเตี้ย. (2563). ปัจจัยกำหนดสุขภาพทาง
สังคม. *วารสารสาธารณสุขล้านนา*.
9(1), 11-22.
- สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ. (2564).
*ความเหลื่อมล้ำระหว่างระบบหลักประกัน
สุขภาพในประเทศไทย*.
www.hisro.or.th/main.
- อมรเทพ เกตุอุดม. (2564). *ความต้องการบริการด้าน
สาธารณสุขของประชาชนในเขตเทศบาล
เมืองอ่างศิลา จังหวัดชลบุรี*. (ปัญหาพิเศษรัฐ
ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. วิทยาลัยการ
บริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา).